

Nederlandstalige samenvatting CPB Notitie

‘National Productivity Board, 2021 annual report’

‘Nationale productiviteitsmonitor 2021’

De coronapandemie heeft een grote impact gehad op de productiviteit in Nederland, maar ook in andere Europese landen. De arbeidsproductiviteit en de totale factorproductiviteit (TFP) daalden fors in 2020. De dienstensector werd het hardst getroffen door de lockdowns die tot doel hadden de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Hieraan gekoppeld nam de kapitaalintensiteit scherp toe. Dit kan worden verklaard door een sterke daling van het aantal gewerkte uren door de coronapandemie en het lockdown-beleid. Daarentegen daalden de investeringen in vast kapitaal nauwelijks in 2020. Ten slotte bleven de onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven in Nederland stijgen. Deze zijn lange tijd achtergebleven bij de eurozone, maar lieten na 2010 een flinke stijging zien.

We richten ons op immaterieel kapitaal als thema, omdat immaterieel kapitaal steeds belangrijker is geworden in Nederland. De investeringen in immaterieel kapitaal zijn sinds de jaren negentig fors gestegen als aandeel van het bbp in Nederland. Deze stijging heeft er zelfs toe geleid dat de Nederlandse economie de koplopers, namelijk het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, heeft ingehaald. De positieve trend van investeringen in immaterieel kapitaal wordt gestimuleerd door hogere investeringen in geautomatiseerde informatie en organisatorisch kapitaal. Dienstverlenende bedrijven maken intensiever gebruik van dit soort immaterieel kapitaal en zijn daarmee de aanjagers van de toename. Als gevolg hiervan wordt sinds 1995 gemiddeld een kwart van de Nederlandse bbp-groei verklaard door is immaterieel kapitaal; ook hier zijn geautomatiseerde informatie en organisatiekapitaal het belangrijkste.

Immaterieel kapitaal is nauw verbonden met digitale technologieën, die tijdens de lockdowns relatief veel zijn gebruikt. Veel werkenden moesten tijdens de coronapandemie noodgedwongen thuiswerken en vergaderden digitaal. Maar ook in andere sectoren, zoals onderwijs, gezondheidszorg en detailhandel, maakten lockdowns het noodzakelijk om digitale technologieën in te voeren. Het gebruik van deze technologieën nam daardoor in Nederland sterk toe. Om online detailhandel mogelijk te maken, maar ook contactloos te betalen in winkels, is het gebruik van digitale technologieën bij financiële transacties toegenomen. Nederland had al een goede uitgangspositie voor de acceptatie van deze nieuwe technologieën, want in ons land wordt het gebruik van digitale technologieën zoals internetbreedband en digitaal betalen al breed omarmd. Het is de vraag of deze ontwikkelingen effect zullen hebben op de productiviteit, en zo ja, hoe groot en standvastig dit effect zal zijn.